

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ПРОЦЕСУ ПЛАНУВАННЯ НА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

В даній статті розглянуто, яким чином забезпечується стійкість підприємства і яку роль в цьому відіграє планування. Стійкість підприємства є відображенням успішного планування, яка досягається ефективним і ритмічним налагодженням роботи підприємства завдяки вмілому управлінню виробничими фондами і джерелами їх формування, за рахунок розроблення економічно обґрунтованого бізнес-плану. Стратегічне планування розраховано на довгострокову перспективу, основною метою якого є поліпшення реакції підприємства на умови, які забезпечуватимуть його стійкість.

This article describes how provided firmness of enterprise and role are herein played by planning. Firmness of enterprise is the reflection of the successful planning, which is arrived at by the effective and rhythmic adjusting of work of enterprise due to an able management productive funds and sources of their forming, due to development of economically reasonable businessplan. The strategic planning is counted on a long-term prospect, the primary purpose of which is an improvement of reaction of enterprise on terms which will provide his firmness.

Ключові слова: стійкість підприємства, планування, стратегічне планування, фінансовий план.

Вступ. У ринкових умовах, коли конкурентоспроможність підприємств усіх форм власності, їх сильна позиція на ринку товарів й послуг значним чином залежить від вибору сфери діяльності та уміння забезпечити не лише фінансову стабільність, а композитивну стійкість діяльності усіх підрозділів та напрямів підприємства, що поживає вплив на інтерес економістів до системи оцінки та якості системи планування, форм і методів контролю виконання планів розвитку підприємства як єдиної системи.

Забезпечення економічної стійкості та платоспроможності підприємства у довгостроковій перспективі досягається головним чином за допомогою фінансового планування, яке визначає найважливіші показники, пропорції та темпи розширеного відтворення, та є основною формою реалізації головних цілей і стратегій підприємства. Перспективне планування включає розробку фінансової стратегії підприємства та прогнозування його фінансової діяльності.

За умов ринкової економіки, самостійності підприємств, їхньої відповідальності за результати діяльності виникає об'єктивна необхідність визначення тенденцій розвитку фінансового стану та перспективних фінансових можливостей. На вирішення даних питань спрямовано фінансову стратегію підприємства як систему підтримки не лише стабільного розвитку підприємства, але створення сприятливих умов для забезпечення соціально-економічної стійкості його розвитку.

Постановка проблеми. При ефективному та правильному налагодженні процесу планування на підприємстві, забезпечується його економічна стійкість. При цьому досліджується зовнішнє та внутрішнє середовище ринку, встановлюють цілі діяльності підприємства, сценарії за якими воно розвивається, що, у свою чергу, є основою ефективної діяльності організації, об'єктивною основою розширення виробництва й підвищення ефективної господарської діяльності та конкурентоспроможності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процес планування діяльності підприємств, за рахунок якого забезпечується стійкість підприємства, передбачає прийняття великої кількості різноманітних рішень, пов'язаних із встановленням орієнтирів діяльності організації, дослідженням макро- і мікропоказників, моделюванням сценаріїв розвитку подій, формуванням планів та проектів тощо.

Серед досліджень впливу процесу планування на стійкість підприємства слід виокремити праці Гузенка О.П., Мескона М., Альберта М., Хедоури Ф., Кириленка О.П., Орлова О.О., Романова А.М.

Постановка завдання. В даній статті ставиться завдання здійснити оцінку впливу сучасних моделей планування, показати яким чином впливає процес планування на стійкість підприємства, і як від ефективності планування діяльності організації забезпечується її стійкий розвиток.

Вклад основного матеріалу. Під фінансовою стійкістю підприємства розуміють забезпечення запасів і витрат джерелами коштів для їх формування. Це такий стан підприємства коли вкладені в підприємницьку діяльність ресурси окупаються за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечує самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів.

Під стійкістю підприємства, на нашу думку, варто розуміти можливість підприємства протистояти впливу внутрішніх й зовнішніх факторів середовища та забезпечення сталого, ефективного розвитку діяльності на довгостроковий період із застосуванням найбільш ефективних методів планування, прогнозування та моделювання.

Слід зазначити, що досягається стійкість налагодженням ритмічної й ефективної роботи підприємства, завдяки вмілому управлінню виробничими фондами та джерелами їх формування у поєднанні із дотриманням ефективної стратегії дій підприємства. Цьому сприяють розроблення економічно обґрунтованого, сучасного бізнес-плану та його невід'ємної складової – фінансового плану; контроль й аналіз виконання бізнес-плану; вжиття конкретних заходів щодо фінансово-господарської стабілізації [3].

Для забезпечення стійкості підприємства необхідно більше уваги приділяти плануванню з тим, щоб забезпечувати виконання прогнозованих бізнес-планом обсягів операційної та інвестиційної діяльності, створювати передумови для отримання чистого прибутку у розмірі, достатньому для самоокупності й самофінансування. За наявності структурних одиниць й підрозділів треба систематично забезпечувати їх необхідним інструментарієм управління, надавати методичну й консультативну допомогу з фінансово-економічних питань, щоб запобігати збитковості та зміцнювати стійкість суб'єктів господарювання як внутрішню, так і зовнішню. Головним сучасним елементом забезпечення даної стійкості є вміло й ефективно розроблена стратегія.

Стратегія – це визначення перспективних орієнтирів діяльності на основі прогнозування розвитку зовнішнього середовища, оцінки потенційних можливостей підприємства. Будь-яка стратегія розвитку діяльності підприємства втілюється в його стратегічному перспективному плані розвитку, де зазначаються основні альтернативні показники діяльності підприємств, згідно із передбаченими варіантами розвитку підприємства [1].

Стратегія підприємства передбачає планування основних показників його діяльності. За умов довгострокового або стратегічного планування розробляються реальні плани майбутнього розвитку підприємств із урахуванням ситуації у внутрішньому та зовнішньому середовищі та визначенням альтернативних перспектив розвитку.

Розробка стратегії також є сферою планування й складова частина загальної стратегії економічного розвитку залежить від правильності вибору етапів та методів планування.

Розробка стратегії необхідна для фінансового забезпечення розширення кругообігу виробничих фондів, досягнення високої результативності виробничо-господарської діяльності, створення умов, які забезпечили б платоспроможність та фінансову стійкість підприємства.

Ринок висуває високі вимоги до якості розробленої стратегії, оскільки нині за негативні наслідки своєї діяльності відповідальність нестиме саме підприємство. За нездатності врахувати несприятливу ринкову кон'юнктуру підприємство стає банкрутом й підлягає ліквідації з відповідними негативними наслідками не лише для власників, але й території, на якій розгорнута його діяльність.

Сьогодні розробка стратегії розвитку підприємства потребує переведення її формування на нові принципи організації. Її зміст та форми мають бути суттєво змінені у зв'язку з новими економічними умовами та соціальними орієнтаціями.

Варто відзначити, що будь-яка стратегія формується завдяки процесу стратегічного планування на підприємстві й складається з низки етапів, що прямують один за одним. На нашу думку, головними етапами стратегічного планування є:

- дослідження зовнішнього й внутрішнього середовища організації;
- встановлення орієнтирів діяльності (місія, цілі);
- стратегічний аналіз.

Формування альтернативних стратегій включатиме додаткові етапи:

- моделювання сценаріїв розвитку подій;
- вибір однієї із альтернативних стратегій;
- підготовка остаточного стратегічного плану;
- середньострокове планування;
- формування оперативних планів та проектів;
- реалізацію планів, контроль та оцінку отриманих результатів.

Наступними критерієм процесу планування та дослідження його впливу на стійкість підприємства виступає правильно й чітко сформована місія та мета діяльності організації. Місія – це мета, для якої підприємство існує й має бути виконана у плановому періоді, містить як внутрішні, так і зовнішні орієнтири діяльності, визначаючи таким чином сутність успіху, якого має досягти підприємство. Формування місії є звичайним явищем для високорозвиненого бізнесу. Встановлені цілі мають характер закону для підприємства, його підрозділів, всього персоналу. Ієрархія цілей складається на будь-якому великому підприємстві, що має декілька різних структурних підрозділів й декілька рівнів управління. Вона являє собою декомпозицію цілей вищого рівня у цілі нижчого рівня. Специфіка ієрархічної побудови цілей зумовлена таким: цілі вищого рівня завжди носять ширший характер й мають тривалий час їх досягнення; цілі нижчого рівня виступають як своєрідний засіб для досягнення цілей вищого рівня. Йдеться про так зване “дерево цілей” – графічне зображення підпорядкованості та взаємозв'язку цілей, що демонструє поділ генеральної мети на підцілі, завдання й окремі дії. Якщо ієрархія цілей побудована правильно, то кожен підрозділ, досягаючи своїх цілей, робить необхідний внесок у досягнення цілей підприємства загалом й показує ефективність впливу процесу планування на стійкість діяльності.

Досить важливим етапом у процесі формування планування є аналіз зовнішнього середовища, що передбачає дослідження макро- і мікрооточення. У зовнішньому середовищі, де діють підприємства, постійно відбуваються політичні, економічні, правові, технологічні, соціальні зміни. Підприємство самостійно здійснює весь комплекс робіт з планування діяльності, має чітко контролювати виконання розроблених планів. Функціонування підприємства в ринкових умовах неможливе без комплексного аналізу

факторів зовнішнього середовища, які впливають на його діяльність. До таких факторів, які не є контрольованими підприємством, відносять: технологічні (рівень розвитку НТП); міжнародні (вплив міжнародного ринку товарів); економічні (вплив інфляції, рівень зайнятості); політичні (законодавство країни ринку, урядові постанови укази президента); соціально-культурні (відношення до підприємства різних груп населення); ринкові (можливість проникнення на ринок, розподіл сегментів); конкуренти (умови, що домінують на ринку товарів, тощо).

Крім планування показників зовнішнього середовища, здійснюється процес планування внутрішніх факторів. Опис внутрішнього середовища дає уяву про сильні та слабкі сторони діяльності підприємства, його внутрішні можливості, потенціал. Сильні сторони слугують базою, на яку підприємство спирається у конкурентній боротьбі і яку воно має оберігати та зміцнювати. Слабкі сторони мають бути предметом постійної уваги керівництва, яке має їх позбавитися.

На нашу думку, внутрішнє середовище підприємства – це сукупність усіх внутрішніх чинників підприємства, що визначають процеси його діяльності, тобто виробництво, фінанси, маркетинг, управління, соціальний вплив. Аналіз навколишнього середовища має на меті виявити потенційні загрози та можливості, з якими підприємство може зустрітись у майбутньому. Результатом такого аналізу може стати перелік майбутніх загроз та можливостей з урахуванням їх значення й ступеня впливу на підприємство. Після цього керівництво має проаналізувати внутрішній потенціал підприємства для того, щоб виявити його сильні й слабкі сторони. Результатом діагностичного етапу є перелік майбутніх загроз й можливостей у зовнішньому оточенні, та сильних і слабких сторін підприємства. Саме перед керівництвом закономірно виникає питання, чи зможе здійснитись місія підприємства, його конкретні цілі за існуючої стратегії в умовах оточення й розвитку підприємства, які прогнозуються в майбутньому.

Одним з найпоширеніших методів оцінювання середовища є метод SWOT-аналізу. Це групування факторів середовища функціонування підприємства на зовнішні й внутрішні, їх аналіз з позиції визначення позитивного чи негативного впливу на діяльність підприємства. Організація, з одного боку, виявляє й оцінює власні сильні та слабкі сторони, а з іншого – визначає можливості та загрози, що є у зовнішньому середовищі. Формуючи стратегії, необхідно пам'ятати, що невикористана можливість можуть стати загрозою, якщо їх використає конкурент. Або навпаки, вдало ліквідована загроза може відкрити для підприємства додаткові можливості, якщо конкуренти неспроможні її усунути.

Стратегічний аналіз може проводитися у два етапи: порівняння планових орієнтирів підприємства й реальних можливостей, які пропонуються середовищем та аналіз розриву між ними; аналіз можливих варіантів майбутнього підприємства, визначення стратегічних альтернатив. Для підвищення ефективного стратегічного вибору серед альтернативних стратегій, менеджмент підприємства повинен мати чітку концепцію розвитку фірми, інформацію про можливі ризики, втрати, переваги та врахувати прогнози розробки спеціалістів. Сформульовані стратегії піддаються впливу можливих сценаріїв розвитку подій, визначають конкурентоспроможність підприємства при реалізації тієї чи іншої стратегії за певного сценарію розвитку подій. Вибір стратегії здійснюється за критеріями, які визначає менеджмент.

Для реалізації стратегії розробляють тактику, політику, процедури і правила. Тактика – це процес розробки короткострокових планів, які узгоджені зі стратегією підприємства. Вона визначає шляхи й засоби, форми й способи діяльності підприємства, що найбільше забезпечують стратегічний успіх. Далі нашу увагу варто звернути на розробку політики, яка перетворює розроблену стратегію у відкриту та детальну декларацію основних напрямів діяльності.

Стратегія включає методи та практику формування фінансових ресурсів, їх планування та забезпечення фінансової стійкості підприємства за ринкових умов господарювання. Вона забезпечує: формування та ефективне використання фінансових ресурсів; виявлення найефективніших напрямків інвестування та зосередження фінансових ресурсів на цих напрямках; відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям підприємства; визначення головної загрози з боку конкурентів, правильний вибір напрямків фінансових дій та маневрування для досягнення вирішальної переваги над конкурентами. За розробки стратегії розвитку підприємства слід урахувувати динаміку макроекономічних процесів, тенденції розвитку вітчизняних ринків, можливості диверсифікації діяльності підприємства.

Планування було і є прерогативою командно-адміністративної системи, але на сьогоднішній день із застосуванням нових методів та моделей є одним з головних елементів забезпечення стійкого розвитку підприємства та його стійкості до змін зовнішнього та внутрішнього середовища.

У ринковій економіці планування на підприємствах є внутрішньо фірмовим. Плани підприємствами розробляються самостійно, використовуючи певні вихідні дані. В основі їх розробки лежить величина попиту на конкретну продукцію, яка визначається договорами на поставку продукції, що укладаються між підприємствами й державою, між окремими підприємствами. Основна мета внутрішньофірмового планування – забезпечення оптимальних можливостей для успішної господарської діяльності, одержання необхідних для цього засобів і в кінцевому підсумку – досягнення прибутковості підприємства [1, с. 155].

На початку 90-х років в Україні панувала думка, що планування не потрібне, ринкові механізми у змозі регулювати діяльність підприємств, стихія ринку вирішить все якнайкраще. Проте дуже швидко цей

помилковий вигляд було змінено розумінням, що ефективне функціонування підприємства в умовах ринкової економіки потребує насамперед здійснення чіткого та системного планування.

Сьогодні планування потребує переведення на нові принципи організації. Його зміст та форми мають бути суттєво змінені у зв'язку з новими економічними умовами та соціальними орієнтаціями. Динамічний розвиток ринкових відносин в Україні, прагнення побудови відкритої економічної моделі національної економіки, інтеграція у світові процеси глобалізації висувають нові вимоги й формують відмінні від існуючих стандарти діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання [2].

Нерідко при плануванні переважає витратний метод ціноутворення без врахування попиту на продукцію. Із-за цього не проводиться аналіз беззбитковості продажів. Також часто загальноекономічне планування просто не доводиться до фінансового, тому не дає можливості визначити потребу у фінансуванні діяльності підприємства [3].

Крім того, в сучасних ринкових умовах діють фактори, що обмежують використання фінансового планування на підприємствах, а саме:

- високий ступінь невизначеності на українському ринку, пов'язаний з триваючими глобальними змінами у всіх сферах громадського життя;
- відсутність ефективної нормативно-правової бази в сфері внутрішньфірмового фінансового планування;
- обмеженість фінансових можливостей для здійснення фінансових розробок в галузі планування на підприємствах.

Однак, неможливість застосування планування на підприємствах зумовлюється не лише перерахованими факторами, а й звичайним небажанням менеджменту цих підприємств вдаватися до його методів та прийомів. Вирішення наведених проблем створить умови для розвитку й ефективного функціонування бізнесу, а також сприятиме перетворенню підприємництва в одну з рушійних сил на шляху до ринку.

Планування – це процес визначення цілей підприємства, які воно передбачає досягти за певний період, а також способів досягнення поставлених цілей. Практика свідчить, що суб'єкти господарювання у процесі планування нерідко обмежуються розробленням плану доходів, витрат й прибутку та не приділяють належної уваги ресурсному забезпеченню кругообігу виробничих фондів на засадах, що забезпечують стійкість діяльності підприємства. Та без тісного поєднання прогнозованих обсягів операційної, інвестиційної та інших видів діяльності із джерелами їх функціонування важко забезпечити очікувані кінцеві результати та створити передумови стійкості підприємства. Тому з виконанням плану обороту від реалізації продукції (робіт, послуг) такі підприємства не завжди отримують прибуток від операційної та звичайної діяльності.

Багаторічний досвід закордонних фірм й вітчизняних підприємств свідчить, що недооцінка планування в умовах ринку, зведення його до мінімуму, ігнорування або некомпетентне здійснення призводить до великих, нічим не виправданих економічних втрат. За оцінкою економістів, через відсутність точного й системного планування та контролю своєї діяльності, підприємства втрачають до п'ятої частини прибутків [5].

Тому, зосередимось на визначенні самого поняття плану – це кількісний вираз цілей та розробка шляхів їхнього досягнення. План дає змогу підприємству оцінити, наскільки реальне досягнення поставлених цілей, що допомагає, а що заважає їх досягати. На основі розробленого плану можна визначити, який обсяг грошових коштів може мати підприємство у своєму розпорядженні, які основні джерела їх надходження, чи достатньо коштів для виконання планових завдань, скільки коштів потрібно перерахувати до бюджету, кредиторам, страховим компаніям, як буде розподілено прибуток, чи збалансовані доходи з витратами підприємств. У процесі розробки плану контролю за ходом його виконання у полі зору менеджменту повинна бути вся фінансово-господарська діяльність підприємства. Першочергове його завдання – забезпечення фінансової стабільності суб'єкта господарювання шляхом максимального використання внутрішніх важелів ресурсного забезпечення кругообігу виробничих фондів, підвищення фондоефективності і рентабельності активів, забезпечення високої ліквідності боргових зобов'язань. Водночас менеджмент повинен аналізувати доступну інформацію про діяльність конкурентів підприємства, прогнозувати вплив зовнішніх чинників на фінансовий стан підприємства, розробляти запобіжні чи альтернативні заходи, щоб забезпечити стійкість діяльності і конкурентоспроможність. Для малих підприємств процес планування пропонується здійснювати за формою балансу доходів і витрат [4].

До найбільш розповсюджених складових процесу планування належать:

- баланс доходів і видатків;
- платіжний календар;
- бізнес-план;
- кошторис доходів і видатків;
- бюджети;
- баланс фінансових ресурсів і витрат.

Баланс доходів та видатків складається на підприємствах – це поточний фінансовий план,

розраховується на рік з розбивкою по кварталах. Індивідуальні плани різняться між собою залежно від форм власності, видів діяльності, типу організацій, методів управління. Нині, підприємства можуть складати плани в будь-якій довірливій формі, яку вони вважатимуть для себе найбільш прийнятною.

Платіжний календар – це оперативний план. Головна мета його складання – прогнозування фінансового плану підприємства на встановлену дату. За допомогою платіжного календаря постійно контролюється платоспроможність підприємства та виконання поточного фінансового плану.

У практиці господарювання все частіше поряд з плануванням застосовується бюджетування, під яким мають на увазі технологію складання, коригування, контролю й оцінки виконання фінансових планів. Він впроваджується з метою економії фінансових ресурсів, скорочення невиробничих витрат, більшої гнучкості в управлінні й контролю за собівартістю продукції, а також для підвищення точності планових показників.

У процесі бюджетування планування використовується для аналізу проблемних місць, узгодження діяльності підрозділів і визначення того, за рахунок чого та яким чином виконуватимуться намічені планові завдання.

Найважливішим кроком при створенні підприємства чи розширенні діючого є складання бізнес-плану. Такий план відображає завдання підприємства, як коротко-, так й довготермінові, містити опис продуктів, послуг, що мають вироблятися, характеристику вірогідної кон'юнктури ринку цих продуктів, інформацію про ресурси й засоби, які залучатимуться в процесі діяльності підприємства для досягнення певної мети. Це не виключно фінансовий план, проте він містить розділи, в яких наводиться розрахунок фінансових показників, таких як затрати, прибуток, рентабельність, строк окупності затрат. Бізнес-плани обов'язково складаються у випадках приватизації підприємства, продажу контрольного пакета акцій на не конкурсних основах іноземному інвестору, при створенні підприємств з іноземними інвестиціями. Крім того, кредитні установи при наданні довгострокових позик вимагають представлення бізнес-планів для обґрунтування повернення кредитів.

Кошторис доходів й видатків складають установи невиробничої сфери і, в першу чергу, бюджетні організації. Це основний плановий документ, який підтверджує повноваження щодо отримання доходів та здійснення бюджетною установою видатків, необхідних для досягнення цілей, визначених на рік. Баланс фінансових ресурсів і витрат держави складається з метою визначення обсягів фінансових ресурсів, що створюються в країні, напрямків їх використання, збалансування доходів та витрат держави [3].

Планування діяльності підприємства – це складний багатоступеневий процес, в ході якого вирішується коло різноманітних соціально-економічних й науково-технічних проблем, при цьому використовується в поєднанні найрізноманітніші методи. У теорії й практиці планової діяльності за минулі роки накопичений значний набір різних методів розробки прогнозів та планів. За оцінками вчених, нараховується більше 150 різних методів прогнозування. В якості основних на практиці використовуються лише 15-20.

Кожне підприємство, незалежно від масштабів й виду діяльності, кожна підприємницька структура в умовах ринкового господарювання займається плануванням. Відсутність планів супроводжується помилковими маневрами, несвоєчасною зміною орієнтації, що призводить до втрати позицій на ринку, нестійкого стану та банкрутства підприємства.

Практика господарювання свідчить про те, що планування створює для суб'єктів господарювання важливі переваги: забезпечує підготовку до використання майбутніх сприятливих для підприємства умов; попереджує про можливі проблеми; стимулює управлінський персонал до реалізації своїх рішень в подальшій діяльності; поліпшує координацію дій управлінського персоналу підприємства; сприяє раціональному використанню ресурсів на підприємстві.

Висновки. Дослідження впливу процесу планування на стійкість підприємства дає нам змогу зробити висновок, що ефективна діяльність підприємства не може бути забезпечена без механізму планування.

Відзначимо, що процес планування повинен використовувати усі сучасні методи, враховувати сукупність показників економічного, виробничого, соціального напряму діяльності та забезпечувати ефективну розробку стратегії розвитку підприємства, як головного поєднувача стійкості діяльності та механізму процесу планування у єдине ціле.

Стійкість підприємства досягається за рахунок ефективного та ритмічного налагодження роботи підприємства, завдяки вмілому управлінню виробничими фондами й джерелами їх формування, саме цьому сприяє розробка бізнес-плану, який є складовою планування. Кожне підприємство, незалежно від масштабів й виду діяльності, кожна підприємницька структура в умовах ринкового господарювання займається плануванням. Відсутність планування супроводжується помилковими рішеннями, несвоєчасною зміною орієнтації, що призводить до втрати позицій на ринку, нестійкого стану та банкрутства.

Література

1. Довгань Л. Є. Стратегічне управління : [навч. посіб.] / Л. Є. Довгань, Ю. В. Каракай, Л. П.

Артеменко. – К. : Центр учб. л-ри, 2009. – 440 с.

2. Іванілова В. В. Планування діяльності підприємства : [навч. посіб.] / Іванілова В. В. – К. : Центр учб. л-ри, 2006. – 472 с.

3. Кириленко О. П. Фінанси : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Кириленко О. П. – Т. : Астон, 2002. – 212 с.

4. Кузьмін О. Є. Основи менеджменту : [підручник для студ. вищ. навч. закл.] / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – К. : Академвидав, 2003. – 416 с.

5. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства : [підручник] / Орлов О. О. – К. : Скарби, 2002. – 336 с.

Надійшла 14.04.2011

УДК 331

М. В. МАТЮШЕНКО, М. М. ГУМЕНЮК

Автомобільно-дорожний інститут Донецького національного технічного університету, г. Горлівка

УПРАВЛЕНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬЮ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

В работе рассматриваются факторы, влияющие на уровень конкурентоспособности предприятия. Авторами предложена концепция управления конкурентоспособностью машиностроительного предприятия, которая позволит разработать организационно-экономические методы управления конкурентоспособностью предприятия, направленные на повышение устойчивости функционирования машиностроительного предприятия в современных условиях рыночной конкуренции.

The paper discusses the factors affecting the competitiveness of enterprises. The authors propose the concept of competitiveness management engineering company that will develop the organizational and economic competitiveness of the enterprise management techniques aimed at improving the sustainability of the engineering enterprise in today's competitive market.

Ключевые слова: конкурентоспособность, организационно-экономический механизм, прогнозирование, концепция.

Современное состояние производственно-экономических отношений в Украине характеризуется большим количеством противоречий. Происходящие в нашей стране сложные процессы реформирования экономических отношений и развитие новых рыночных условий хозяйствования требуют новых подходов к организации производственно-хозяйственной деятельности, принципов и методов управления производством. Изменившаяся коренным образом внешняя среда требует навыков ведения хозяйственной деятельности в условиях конкуренции. В сложившихся условиях рыночной экономики Украины, прогнозирование конкурентоспособности промышленного предприятия и ее факторов становится объективной необходимостью, так как в современной конкурентной борьбе при всей ее масштабности и остроте выигрывает тот, кто постоянно анализирует рыночную среду, предвидит поведение конкурентов и борется за свои рыночные позиции.

Теоретическим и практическим вопросам совершенствования маркетинговых методов оценки, анализа, прогнозирования, повышения конкурентоспособности машиностроительных предприятий и принятия на этой основе эффективного управленческого решения, формирующего оптимальную стратегию развития в условиях экономики переходного периода, посвящены исследования ряда зарубежных и отечественных учёных: М. Портера, Ж.Ж. Ламбена, И. Ансоффа, Г. Саймона, И.Астахова, О. Виханский, Е. Горбашко, П. Завьялов, Н. Моисеева, А. Петров, И. Фаминский, Р. Фатхутдинов и др. Отдельные вопросы управления конкурентоспособностью рассматриваются в работах по региональному развитию, экономической безопасности, инвестиционной привлекательности, инновационной активности, формированию экономической и промышленной политики и т.д. (Л. Абалкин, С. Валдайцев, В. Воротилов, С. Глазьев, Б. Гринчель, А. Карлик, И.В. Липсиц, Б. Мильнер, А. Румянцев, И. Сигов, Р.М. Тихонов, Р.А. Фатхутдинов,

Р. Шнипер, Ю. Яковец и др.). Ими внесён значительный вклад в разработку основополагающих принципов повышения конкурентоспособности предприятия.

В то же время объем и направления проводимых исследований по проблеме функционирования организационно-экономического механизма управления конкурентоспособностью машиностроительных предприятий в условиях нестабильной экономики, явно недостаточны.

В связи с вышеизложенным, целью работы является теоретическое обоснование и разработка организационно-экономических методов управления конкурентоспособностью предприятия, направленных на повышение устойчивости функционирования машиностроительного предприятия в современных условиях рыночной конкуренции.

Как известно, устойчивая работа отечественного машиностроения осложнена нестабильностью экономической ситуации в стране, отсутствием четкой стратегии развития экономики на макро и микроуровнях. Это объясняется, прежде всего, влиянием критических событий планетарного,